

Risâle-i Nur, Ehl-i Sünnet'in Kelâm ilminde yeni bir çığır (ekol) açmıştır. Risâle-i Nur'un kelâm ilmi oluşundan bahsetmeden önce Kelâm ilmi hakkında kısa bir bilgi verelim:

Kelâm ilminin tarifi:

Kelâm ilmi, konusu ve gayesi itibariyle iki türlü tarif edilegelmiştir:

Konusuna göre kelâm ilminin tarifi: Allah Teâlâ'nın zatından, sıfatlarından, nübüvvet ve risâlete dair meselelerden, başlangıç ve son itibarıyla yaratılmışların hallerinden İslâm kanunu üzere bahseden bir ilimdir.

Gâyesine göre kelâm ilminin tarifi: Kesin, kat'î deliller kullanmak ve vâki olacak şüpheleri izâle etmek suretiyle dini akideleri, inançları ispata kudret kazandıran bir ilimdir.

Kelâm ilminin Mertebesi

İmam Gazali, kelâm ilmiyle ilgili olarak şunları söyler: "Bütün dinî ilimlerin dayandığı esas ve prensipleri ispat etme vazifesini üzerine alan ilim 'kelâm ilmi'dir. Diğer ilimlerin hepsi kelâma nispetle cz'idir. Netice olarak 'kelâm', rütbesi en yüksek olan ilimdir. Çünki cüz'i ilimlere geçiş bu ilimden olmaktadır." (İmam Gazalî, *İslam Hukukunda Deliller ve Yorum Metodolojisi*, (Mustasfa tercümesi), Rey yayıncılık, Kayseri, 1994, s. 5.)

Sadeddin Taftazanî ve bir kısım âlimler kelâm ilmi için 'eşref'l-ulm' yani ilimlerin en şerefli, en üstünü demişlerdir. Buna gerekçe olarakda şunları söylemişlerdir:

1. Kelâm ilminin konusu pek şümullü, meseleleri de –Allah’ın zatı, sıfatları ve fiilleri gibi – pek şereflidir.

2. Gâyesi gâyelerin en üstünü ve faydalısıdır.

3. Kullandığı deliller hem sarih (aklın kabul ettiğı), hem de sahih (naklin te’yid ettiğı) burhanlardır. O halde kelâm bütün şerefleri kendinde toplamış bir ilimdir.

4. Kelâm ilmi hakiki ilim payesine sahiptir. Çünkü hakiki ilimler, dinlerin ve tebliğcilerin değışmesi sebebiyle değışiklik arzetmeyen ilimlerdir. İşte kelâm ilmi de bunlardandır. Zira bütün peygamberler, ittifakla aynı itikadî esasları getirip tebliğ etmişlerdir. (Bekir Topaloğlu, *Kelam İlmi*, Damla yayınları, 1985, s. 47-55.)

Risâle-i Nur Kelâm İlmidir

Üstad Bedzzaman’ın Risâle-i Nur’un kelâm ilmi olduğına dair bazı izahları şöyledir:

“Aziz ve gayretli âhîret kardeşim ve hizmet-i Kur’ân’da yoldaşım Hulusî-i Sâni ve Sabrî-i Evvel! Mektubunuzda ilm-i kelâm dersini benden almak arzu etmişsiniz. Zâten o dersi alıyorsunuz. Yazdığınız bütün Sözler, o nurlu ve hakikî ilm-i Kelâm’ın dersleridir. İmam-ı Rabbanî gibi bazı kudsî muhakkikler demişler ki: Âhîrzamanda ilm-i kelâm’ı, yani ehl-i hak mezhebi olan mesâil-i imâniye-i kelâmiyeyi, birisi öyle bir surette beyan edecek ki; umum ehl-i keşf ü tarikatin fevkinde, o nurların neşrine sebebiyet verecektir. Hatta İmam-ı Rabbanî kendisini o şahıs gibi görmüştür.

Senin şu âciz ve fakir ve hiç ender hiç olan kardeşin, bin derece haddimin fevkinde olarak kendimi o gelecek adam olduğımu iddia edemem, hiçbir cihette liyâkatim yoktur. Fakat o ileride gelecek acib şahsın bir hizmetkârı ve ona yer hazır edecek bir dmdârı ve o büyük kumandanın pişdar bir neferi olduğımu zannediyorum. Ve ondandır ki, sen de yazılan şeylerden o acib kokusunu aldın.” (Barla Lâhikası)

“Mühim bir hakikati, bu zamanda ehl-i medreseye ve hocalara taalluk eden bir meseleyi beyân ediyorum. Şöyle ki:

Eski zamandan beri ekser yerlerde medrese taifesi, tekkeler taifesine serfr etmiş, yani inkıyad gösterip (itaat ederek) onlara velayet semereleri için müracaat etmişler. Onların dükkânlarında ezvâk-ı imâniyeyi ve envâr-ı hakikati aramışlar. Hatta medresenin büyük bir âlimi, tekyenin küçük bir velî şeyhinin elini per, tâbi olurdu. O âb-ı hayat çeşmesini tekyede aramışlar. Hâlbuki medrese içinde daha kısa bir yol hakikatin envârına gittiğini ve ulm-u imâniyede daha sâfi ve daha hâlis bir âb-ı hayat eşmesi bulunduğunu ve amel ve ubdiyet ve tarikatten daha yüksek ve daha tatlı ve daha kuvvetli bir tarik-ı velayet ilimde, hakâik-i imâniyede ve **Ehl-i Sünnet’in ilm-i Kelâmında**

bulunmasını, Risâle-i Nur Kur’ân-ı Mcizl Beyan’ın mcize-i maneviyesiyle açmış göstermiş, meydandadır.

İşte Risâle-i Nur’a herkesten ziyade kemal-i şevk ile tarafdârâne ve mftehirane medrese taifesinden olan ulemâların koşmaları lâzım ve elzem iken, maatteessüf daha medrese ehlinin ekseri, kendi medresesinden çıkan bu âb-ı hayat çeşmesini ve bu kıymetdar bâki hazinesini tanımıyor, aramıyor, muhafaza edemiyor. Lillahilhamd, şimdi tam tamına başladılar. Sözler Mecmuası hem hocaları, hem muallimleri Nurlara ekti.” (Kastamonu Lâhikası.)

Yalnız burada şunu da belirtmemiz gerekir; Risâle-i Nur kelâm ilmidir. Fakat eski klasik kelâm ilminden metod itibarıyla ayrılır. Meselâ, eski kelâm ilmi “tevhid” konusunda, “hudus ve imkân” delilini kullanırken Risâle-i Nur Kur’ân’ı bir metod olan “Nizam ve gâye” delilini kullanmıştır.

Kelâmî Bir Tefsir Olarak Risâle-i Nr

“Sen Kur’ân’la onlara karşı büyük bir cihadla cihad et!” Furkan: 52

“De ki; eğer doğru iseniz delilinizi getiriniz.” Bakara: 111

Risâle-i Nr, kelâmî bir tefsirdir. Onun hem kelâm hem de tefsir oluşu yaşadığımız zaman yönünden büyük bir ehemmiyet arz etmektedir. Şöyle ki:

Kur'ân, müşrik bir topluma nazil oldu ve onları tevhide davet etti. Onların iman etmesi için akıllarına hitap ederek, kuvvetli delillerle davasını ortaya koydu. Bu deliller ekseriyetle güneş, ay, yıldızlar, rûzgâr, bulut, yağmur, hayvan ve bitkilerden oluşan kevnî delillerdi. Örneğin bu konuda bir âyet şöyledir: “*Göklerde ve yerde nice deliller vardır ki, onlar bu delillerin yanından yüz çevirerek geçip giderler*”. (Yusuf: 105) Aynı zamanda Kur'ân muarızlarından kendi davalarını ispat etmelerini istedi. Çeşitli âyetlerde “

Delilinizi getirin!

.” (Bakara: 111, Enbiya: 24, Neml: 64) diyerek onlara meydan okudu. Kur'ân'ın âyetleri, düşmanların her türlü itirazlarını çürüterek onları susturdu. Kimi onun delillerinden ikna oldu iman etti, kimi de iman etmese bile davası çürütüldüğü için susmak zorunda kaldı. Şu âyet konuyu en güzel şekliyle ortaya koyar mahiyettedir:

“*Sana (davanı iptal için) getirdikleri hiçbir misal yoktur ki, biz onun hak cevabını ve daha güzel bir açıklamasını getirmiş olmayalım.*”

(Furkan, 33)

Kur'ân'ın akla hitap ederek muhatabını ikna, muarızını ilzam edici üslubu, bütün insanlık âlemine örnek olan Asr-ı Saadetteki sahabe toplumunu netice vermiştir. Bugün yeniden Kur'ân'a bağlı, sağlam bir kişilik ve toplum ortaya çıkarmak istiyorsak, Kur'ân'ın hakikatleri delilli, ispatlı, muarızlarını susturucu vasfı ön plana çıkarılarak ortaya konulmalıdır. Bu tarz ile hem Müslümanların dine olan bağlılıklarını kuvvetlendiririz, hem de İslâm düşmanlarını sustururuz.

Akılcı ve mücadeleci tarz, İslâm tarihinde Kelâm ilminin bir vasfı olarak görülür. Zaten Kelâm ilmi “Kesin, kat'i deliller kullanmak ve vaki olacak şüpheleri izale etmek suretiyle dini akideleri, inançları ispata kudret kazandıran bir ilimdir” diye tarif edilir. Hatta bu özelliğinden dolayı İmam Gazali ve Fahreddin Razî Kelâm ilmini küllî ilim, diğer ilimleri cüz'î ilim olarak tavsif etmişlerdir. Razî tefsirinde şöyle der. “Kelâm ilminin dışındaki ilimlerin sıhhati, Kelâm ilmine dayanır. Çünkü müfessir Cenab-ı Hakk'ın kelâmının manasından bahseder. Bu da ihtiyar sahibi ve iradesini beyan eden bir yaratıcının varlığının ispatına bağlıdır. Muhaddis, Allah Resulü (sav)'in sözlerinden bahseder. Bu ise Peygamberimizin nübüvvetinin sübutunun fer'idir. Yani onun risaletini ispat ettikten sonra hadisçi hadislerden bahsedebilir. Fakih, Allah'ın hükümlerini anlatır. Bu, tevhid ve nübüvvete istinad eder. Böylece bütün bu ilimlerin Kelâm ilmine muhtaç olduğu ortaya çıkmış olur. Hâlbuki Kelâm ilmi, bu ilimlere muhtaç değildir.” (Fahrettin Razi, *Tefsir-i Kebir Tercümesi*

, Akçağ yayınları, c, 2, s, 84.)

Fahreddin Razi'nin bu açıklamaları, Kelâm ilmine, adeta İslâmî ilimlere bir giriş niteliği atfetmektedir. Bu yönüyle Kelâm ilmi, günümüzde, Kur'ân'ı hayata hâkim kılmakta büyük öneme haizdir diyebiliriz.

Risâle-i Nr, 'kelâmî bir tefsir'dir ve Kur'ânın hakikatlerini ele alırken, Kur'ânî bir metod takip eder. Kur'ân kâinattan getirdiği delillerle kendi davasını ispat ettiği gibi, Risâle-i Nr da, Kur'ânî hakikatları ele alırken aynı metodu uygular. Risâle-i Nr'un kâinattan –güneş, ay, yıldızlar, hayvanlar, bitkilerden- hareketle ortaya koyduğu deliller cerh edilmez, oldukça kuvvetli delillerdir. Üstad, tevhidle ilgili âyetleri tefsir ettiği 33. Söz adlı risalesi için şöyle der: "Şu Otuz  Pencereli olan Otuz nc Mektup, imanı olmayanı inşaaallah imana getirir; imanı zayıf olanın imanını kuvvetleştirir; imanı kavî ve taklidî olanın imanını tahkikî yapar; imanı tahkikî olanın imanını genişlendirir; imanı geniş olana bütün kemâlât-ı hakikiyenin medarı ve esası olan marifetullahta terakkiyat verir, daha nuranî, daha parlak manzaraları açar." (Mektubat, c. 2, s. 345.)

Kâinattan yola çıkarak, güçlü delillerle Kur'ânî hakikatları ortaya koyan Risâle-i Nr, bu üslubuyla Müslümanların itikadını sağlamlaştırıp onları Kur'ân'a bağlarken, Kur'ân'a muaraza eden Kur'ân düşmanlarını da ilzam edip susturmuştur. Bu yönüyle Risâle-i Nr, "*Asr-ı Saadet benzeri bir toplumu inşa etmede etkin bir rol üstlenecek yapıdadır* ." diyebiliriz.

Kaynak: [Risâle-i Nur ve kelâm ilmi - İdris TZN](#)